

ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการรับประทานยาอย่างต่อเนื่องเสมอ
ของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2

ชัชฎาภรณ์ กมนุนทด

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (การพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน)
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
พ.ศ. 2554

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการรับประทานยาอย่างต่อเนื่องของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2

FACTORS RELATED TO MEDICATION ADHERENCE AMONG PERSONS WITH DIABETIS MELLITUS TYPE 2

รัชฎาภรณ์ กมขุนทด 5037843 RACN/M

พย.ม. (การพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: วันทนา มณีศรีวงศ์กุล, D.N.Sc., พรรณวดี พุชวัฒน์, D.Sc.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ (Descriptive correlational study) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์และอำนาจการทำนาย ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านยารักษาโรค ความรู้เกี่ยวกับโรคเบาหวาน และการสนับสนุนทางสังคม กับการรับประทานยาอย่างต่อเนื่องของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่คัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) เป็นผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ที่มารับบริการในคลินิกโรคเบาหวาน โรงพยาบาลวังน้ำเขียว จำนวน 158 คน และศูนย์สุขภาพชุมชนในเขตรับผิดชอบของโรงพยาบาลวังน้ำเขียว จำนวน 46 คน รวมกลุ่มตัวอย่างจำนวน 204 คน ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ 2553 ถึงเดือนเมษายน 2553

ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ชนิดของยารักษาโรคเบาหวาน จำนวนเม็ดยารักษาโรคเบาหวาน จำนวนมื้อยารักษาโรคเบาหวาน ชนิดของยารักษาทั้งหมด จำนวนมื้อยาทั้งหมด ความรู้ด้านโรคเบาหวาน ความรู้ด้านการรักษาโรคเบาหวาน และความรู้เกี่ยวกับโรคเบาหวานโดยรวม ไม่มีความสัมพันธ์กับการรับประทานยาอย่างต่อเนื่องของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ส่วนผลข้างเคียงของยาเม็ดลดระดับน้ำตาลในเลือดและจำนวนเม็ดยาทั้งหมดมีความสัมพันธ์ทางลบกับการรับประทานยาอย่างต่อเนื่องของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = -.155, p < .05, r = -.164, p < .05$ ตามลำดับ) ความรู้ด้านการรับประทานยารักษาโรคเบาหวานและการสนับสนุนทางสังคมโดยรวม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการรับประทานยาอย่างต่อเนื่องของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = .150, p < .05, r = .237, p < .01$ ตามลำดับ) นอกจากนี้ยังพบว่า การสนับสนุนทางสังคมโดยรวมและจำนวนเม็ดยาสามารถร่วมกันอธิบายการรับประทานยาอย่างต่อเนื่องของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ได้ร้อยละ 8.6 ($R^2 = .086, F_{(2, 201)} = 9.498, p < .001$) ผลการศึกษานี้เป็นประโยชน์ต่อการวางแผนการพยาบาลในการติดตามส่งเสริมความต่อเนื่องสม่ำเสมอในการรับประทานยาของผู้ป่วยโรคเบาหวาน โดยเน้นความสำคัญของการเพิ่มการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวและบุคลากรทีมสุขภาพ โดยเฉพาะในผู้ป่วยที่มีรับประทานจำนวนมาก

คำสำคัญ: การรับประทานยาอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ / ผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 / ยารักษาโรคเบาหวาน / ความรู้เกี่ยวกับโรคเบาหวาน / การสนับสนุนทางสังคม

FACTORS RELATED TO MEDICATION ADHERENCE AMONG PERSONS WITH DIABETES MELLITUS TYPE 2

CHADCHADAPORN KOMKHUNTOD 5037843 RACN/M

M.N.S. (COMMUNITY HEALTH NURSE PRACTITIONER)

THESIS ADVISORY COMMITTEE: WANTANA MANEESRIWONGUL, D.N.Sc. (PRIMARY CARE), PANWADEE PUTAWATANA, D.Sc. (NUTRITION)

ABSTRACT

This descriptive correlational study aimed to explore correlations and predictive ability among personal factors, medication factors, knowledge of diabetes, and social support with medication adherence among diabetes mellitus type 2 patients. Data were collected by purposive sampling from 158 diabetes mellitus type 2 patients coming to receive services at the Diabetes Clinic at Wangnamkheaw Hospital with additional data collected from another 46 patients with diabetes mellitus type 2 by going out to provide diabetes clinic services in community health centers under the jurisdiction of Wangnamkheaw Hospital for a total sample group of 204 people. Data were collected from February to April of 2010

The research findings indicate that personal factors, glycemic drugs types, number of pills, number of doses, total medication types, total number of doses, knowledge of diabetes, and knowledge about glycemic drug use are not related to medication adherence among diabetes mellitus type 2 patients. Side effects associated with glycemic drugs and the total number of pills taken were found to be negatively related to medication adherence among diabetes mellitus type 2 patients with statistical significance ($r = -.155, p < .05, r = -.164, p < .05$, respectively). Knowledge about diabetes treatment and overall social support were positively related to the medication adherence of patients among diabetes mellitus type 2 patients with statistical significance ($r = .150, p < .05, r = .237, p < .01$, respectively). Overall social support and number of pills can jointly explain medication adherence among diabetes mellitus type 2 patients at 8.6% ($R^2 = .086, F_{(2, 201)} = 9.498, p < .001$). These research findings can be utilized in nursing plans for follow-up and promotion of medication adherence in this patient group, especially in patients with numerous medications, by focusing on the importance of increasing social support from family members and health care providers.

KEY WORDS: MEDICATION ADHERENCE / PATIENTS WITH DIABETES MELLITUS TYPE 2 / GLYCEMIC DRUGS / KNOWLEDGE OF DIABETES / SOCIAL SUPPORT

162 pages